

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

II. leto.

V Gorici, mali serpan 1881.

7. zvezek.

O prvem vesoljno-katoliškem prazniku
sv. Cirila in Metoda
5. malega serpana 1881.

Sloveni, kar po vesoljnem vas svetu živí,
Denès veseli obračajte v Rim oči!
Namestnik zveličarjev slavi tam prvi pot
Aposteljnov naših, Cirilov, Metodov god.

Ti, verni katoličan, tja se zaupanjem glej!
Kaj brata solunska sta nam, Rim dobro vé;
Pohvalil je Rim njiju neprecenljívi dar,
Poterdil ga nam je vesoljne cerkvé glavar.

Pa ti tudi, ločeni naš slovenski brat,
Tja glej, premagaj predsodke, prestopi prepad;
Saj Rim je zmirom tisti še, zmirom ondot,
Kjer vikšega vedela sta ti Ciril in Metod.

O blažena brata, visoko v veselju nebá,
Prosíta z mogočno prošnjó denes zánas Bogá;
Pač tisoč let vaju nauk in trud medlí,
Denès naj za vek se močán ko lev zbudí!

Vodilo tretjega reda sv. Frančiška s kratko razlago.

Osmo poglavje.

O molitvi duhovnih ur.

Vsi naj molijo vsaki dan sedem duhovnih ur, namreč: zornice, prvo, tretjo, šesto, deveto uro, večernice in sklepnice. Duhovni namreč, ki znajo psalterij, za prvo uro: „Bog v tvojem imenu“ (Deus in nomine tuo) „Blaženi neomadežani“ (Beati immaculati) do „Postavo mi daj“ (Legem pone) in druge urne psalme po duhovniškem redu s „čast Bogu“ (Gloria Patri). Kadar pa v cerkev ne gredo, naj molijo za zornice psalme, kaker jih opravljajo duhovni ali stolna cerkev, ali naj vsaj ne opuste moliti kaker neučeni za zornice dvanajst očenašev in za vsako drugo uro sedem s „čast Bogu“. Pri prvi uri (prima) in pri sklepnicah naj dostavijo apostoljsko vero in „Vsmili se me, Bog“ (Miserere mei Deus), kateri znajo. Če pa o pravem času tega ne opravijo, naj molijo tri očenaše. Bolniki pa niso dolžni teh ur moliti, če nočejo. V postu sv. Martina pa, in tudi v velikem postu naj skušajo priti k zornicam v svoje župne cerkve, če jih veljavni vzroki ne izgovarjajo.

Razlaga.

V tem poglavju nalaga sveti Frančišek udom spokornega tretjega reda molitve, ki jih imajo vsaki dan pobožno opravljati, in sicer duhovnikom navadni brevir, drugim pa po nekoliko očenašev za vsako duhovno uro.

Teh duhovnih molitevnihi ur je od nekedaj v sveti katoliški cerkvi sedem, kaker pravi tudi že v stari zavezi kraljevi prerok David: „Sedemkrat ne dan te hvalim zavoljo sodbá tvoje pravice.“ (Ps. 118, 164.) Zornice, ki so najdaljše, so molili v starem času precej po polnoči; skozi dan pa so se ob raznih časih opravljale štiri dnevne ure, namreč prva (*prima*) okoli šestih zjutraj, tretja (*tertia*) okoli devetih, šesta (*sexta*) okoli poldne, deveta (*nona*) pa okoli treh popoldne; večernice so se molile potem ob sončnem zahodu, in sklepnice, preden se je šlo spat. Tako razdeljenje bi bilo tudi še dandanašnji naj primerniše. Po namenu sv. Frančiška naj bi torej tisti udje tretjega reda, ki niso duhovniki, zjutraj zgodaj berž ko vstanejo, molili za zornice 12 očenašev in ravno toliko

„čast Bogu Očetu“ itd., potem okoli šestih zjutraj 7 očenašev in „čast Bogu“ itd.; ravno toliko okoli devetih, okoli poldne, okoli treh popoldne, okoli sončnega zahoda in preden gredo spat. Zjutraj okoli šestih in zvečer, preden gredo spat, naj dostavijo tudi apostoljsko vero in psalm „Vsmili se me, o Bog, po svoji veliki milosti“, ako ga znajo, ali ako imajo molitevno knjižico, kjer je ta psalm.

Češčenasmarije sv. Frančišek ni naložil; vendar je navada dandanašnji, da se dostavlja vsakemu očenašu; naj torej tudi naši tretjeredniki tega ne opuščajo.

Kar se pa razdelitve tiče, molijo duhovniki zdaj skoraj sploh zornice že prej ta dan popoldne precej po večernicah in sklepnicah in potem zjutraj vse štiri dnevne ure skupaj. V štiridesetdanskem postu pa se molijo večernice že pred obedom v spomin, da so prvi kristijanje do sončnega zahoda se postili in potem še le obedovali. Tega poredka se smejo deržati tudi bratje in sestre tretjega reda in torej zjutraj ali sploh dopoldne moliti za vse štiri dnevne ure vkup 28 očenašev (in češčenasmarij) in „čast Bogu“ itd.; za sedmim „čast Bogu“ pa naj pristavijo apostoljsko vero in psalm „Vsmili se me, o Bog.“ Zvečer pa naj molijo 14 očenašev (in češčenasmarij) in „čast Bogu“ za večernice in sklepnice in nato vero in psalm „Vsmili se me, o Bog“; potem pa še 12 očenašev (in češčenasmarij) in „čast Bogu“ za zornice prihodnjega dne. Kedor brez pravičnega vzroka ni opravil teh molitev o pravem času, naj moli za pokoro trikrat očenaš. Poleg tega priporočajo redovne vstanove, da naj molijo tretjeredniki, ako mogoče, vsaki dan tudi rožni venec. Bolezen in silna opravila pa odvežejo dolžnosti vseh teh molitev; tudi morejo predstojniki polajšanje dati, ter krajše molitve naložiti.

Kedor moli male dnevnice Matere božje namesti očenašev, izpolni svojo dolžnost, samo da pristavi kako molitev za vmerle redovne brate in sestre in sploh za verne duše v vicah.

Duhovniki tretjega reda pa molijo svoj navadni brevir, kaker bi ga molili, ako bi ne bili v tem redu. Le keder so jemati pri hvalnicah in večernicah „*suffragia*“, naj po redovnih vstanovah pristavijo komemoracijo sv. očeta Frančiška, ki je ta:

Ad Vesperas, Anna. *Salve sancte Pater, patriae lux, forma Minorum, virtutis speculum, recti via, Regula morum. Carnis ab exilio duc nos ad regna polorum.*

Ÿ. *Ora pro nobis B. P. N. Franciscæ.*

R. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

Keder se je Ÿ. „Ora pro nobis“ že rekel, naj se vzame:

Ÿ. *Signasti Domine servum tuum Franciscum.*

R. *Signis redemptionis nostræ.*

Ad Laudes, Anna. *Sancte Franciscæ propera, veni Pater, accelera ad populum, qui premitur et teritur sub onere, palea, luto, latere; et sepulto Aegypto sub sabulo, nos libera, carnis extincto vitio.*

Ÿ. R. kaker zgoraj.

Oremus.

Deus, qui Ecclesiam tuam beati P. N. Francisci meritis foetu novæ prolis amplificas; tribue nobis, ex ejus imitatione terrena despicere, et coelestium donorum semper participatione gaudere.

Po sklepnicah pa naj pristavljajo „De profundis“, očenaš² dotičnimi Ÿ.Ÿ. in R.R. in molitevjo „Deus veniæ largitor“.

Duhovniki tretjega reda imajo glede brevirja pa tudi posebne pravice. Ako namreč niso navezani na kor kake druge cerkve smejo opravljati brevir prvega reda sv. Frančiška*) *ex concessione Innoc. XI. et Pauli V. et S. R. C. 7. Aug. 1694.*

Ravno tako smejo tudi mašne bukve rabiti frančiškanske, kar je poterdila skupščina za svete obrede 11. rožnega cveta 1880.**)

*) *Ecclesiastici saeculares Tertio Ordini Franciscano adscripti, si de gremio sint alicujus Ecclesiae, illiusque choro ex quocunque titulo obligati; recitare secundum ipsius Kalendarium debent, licet morentur alibi. Non tenentur vero, si sint quidem de gremio, at choro nullatenus obligati: sed hi uti possunt Kalendario et Breviario nostri Ordinis; sive hujus Regulari directioni quoad Regulae observantiam legitime subsint (quales ex Apostolico praescripto sunt omnes Tertiarii saeculares, qui hujusmodi vivendi formam ac Regulam a S. Sede approbatam opera nostra suscipiunt), sive directioni eidem non subsint. — Rubr. pecul. Brev. Rom.-Seraph. ad Tit. XII. 155.*

Omnibus hoc Breviario utentibus licitum est in Confiteor ad Primam et Completorium et Missam post nomina SS. Apostolorum addere nomen beati Patris nostri Francisci. Eaque Patris nostri appellatio licet iisdem pariter in V. Ora pro nobis etc. et in Orationibus seu Breviarii seu Missalis, in quibus Seraphicus idem Patriarcha nominatur. — Ibidem ad Tit. XV. 158.

**) *Iuxta decretum 7. Augusti 1694, a Spiridione Talù relatum, Tertiarii S. Francisci degentes in saeculo possunt uti Breviario Ordinis Minorum, et illius Kalendario sese conformare. Verumtamen, cum ex hac resolutione nonnulla exorta essent dubia, hinc quaeritur: 1.º An Sacerdos saecularis adscriptus Tertio Ordini S. Francisci, etiam curam animarum habens, sed choro nullimode obligatus, possit in quacunque die ac pro libito suo se conformare*

Nazadnje govori to poglavje o pričujočnosti pri zornicah v postu sv. Martina in v štiridesetdanskem postu. Zornice se tu imenujejo duhovne molitve, kaker smo prej o njih govorili, ne pa maša, ki je pri nas v navadi v adventnem času. Ali te molitve se v navadnih župnih cerkvah dandanašnji več ne opravljajo očitno, razen o božiču in zadnje dni velikega tjedna, pa tudi takrat niso tretjeredniki zavezani zraven biti, ker je to le svet, nikaker pa ne zapoved.

Deveto poglavje.

Da naj vsi, ki imajo pravico, naredo oporoko.

Nadalje naj vsi, kateri imajo po postavah pravico, naredo oporoko ali testament, ter v teku prvih treh mesecev, potem ko so v red stopili, določijo, kaj se ima zgoditi po smerti ž njihovim premoženjem, da ne vmerje kateri od njih brez oporoke.

Razlaga.

Ta zapoved, ali, bolj prav rečeno, ta svet sv. Frančiška naj opominja tretjerednike, da so tako rekoč odmerli svetu in posvetnim skerbem, ter ne smejo svojega serca več navezavati na posemeljsko blago. Oporoko naj naredijo zato, da ne bodo imeli na zadnjo uro preveč skerbi za posvetno, da bodo mogli tedaj vso skerb obrniti na svoje dušno zveličanje in dobro se pripraviti na srečno smert; in zlasti tudi zato naj naredo oporoko o pravem času, da se ne bodo godile po njihovi smerti nerednosti in krivice, da ne vstane kreg in prepir, ako bi brez nje vmerli. Vender smejo seveda pozneje vsaki čas premeniti svojo oporoko, ker velja še le po smerti.

Vstanove ali statuti pristavljajo temu poglavju, da naj se ni-

Calendario edito in usum fratrum Minorum Ordinis Observantiae S. Francisci, sive quoad Officium et Missam, sive quoad alterutrum tantum ex ipsis, semper vero exceptis obligationibus particularibus, quae ei incumbere possunt ratione occurrentiae Patroni principalis Dioeceseos, vel Titularis, aut Dedicationis propriae Ecclesiae? — 2.o Et quatenus affirmative, an occurrente, ex. gr. in Calendario Ordinis S. Francisci aliquo officio jam recitato juxta Calendarium Dioecesanum, possit in hoc casu se conformare Calendario Minoritico, ac de-nuo recitare Officium translatum ibidem occurrens?

R). Ad primum, affirmative, sed quoad Officium et Missam. Ad secundum, affirmative. Sacra Rit. Congreg. die 11. junii 1880 in Viglovanen. ad XII. um. (Letture francescane. X. pag. 282.)

komer ne da delati redovne obljube, dokler ni naredil oporoke, ako ima postavno pravico narediti jo. Izpovednikom našega reda, ako se vprašajo za svet v tej reči, pa se nalaga, da ne smejo pri-govarjati, da bi kaj zapuščali našemu redu, kateri delajo oporoko, temuč da naj se ravna po besedah aposteljnovih, ki pravi: „Mi ne iščemo, kar je vašega, temuč vas“, to je, ne iščemo vašega premoženja, temuč vaše duše za zveličanje.

Premišljevanja o prečastitljivih ranah svetega Frančiška.

Četerto premišljevanje.

2. poglavje.

Sv. Frančišek gre v zamaknjenju skozi terg Borgo di Santo Sepolkro. V samostanu Monte Kasale ozdravi bolnega redovnega brata.

Ravno tisti dan je šel sv. Frančišek skozi Borgo di Santo Sepolkro in preden se je približal tergu, so mu prišle naproti trume ljudi iz terga in iz vasi, in mnogi so šli pred njim z oljikami v rokah, ki so klicali na glas: „Glejte svetnik! Glejte svetnik!“ in ker so imeli pobožnost do njega in želeli dotekniti se ga, so naredili veliko gnječo in pritiskanje okolu njega; ali on je šel dalje s povzdignjenim duhom, in naj se ga je množica še tako dotikala, ali ga deržala, ali vlekla, on enako neobčutljivemu človeku nič ni čutil, kar se je okolu njega godilo ali govorilo; niti ni opazil, da so šli skozi tisti terg in skozi tisti kraj. Ko so torej skozi terg prišli in so se množice domov vernile, in ko je prišel do neke gobave hiše, ki je bila onkraj terga dobre četert ure, in ko se je tu zavedel, kaker bi prišel z onega sveta, vpraša nebeški premišljevavec svojega spremljevalca: „Kedaj pridemo do terga?“ V resnici njegova duša zamaknjena in potopljena v gledanje božjih reči ni opazila ničesar pozemeljskega, ne spremembe kraja, ne časa, ne ljudi, ki so naproti prihajali. In to se je še mnoge druge kratki prigodilo, kaker so se njegovi spremljevalci prepričali po jasni izkušnji.

Tisti večer je prišel sv. Frančišek do samostana bratovskega v Monte Kasale, kjer je bil neki brat tako nevsmiljeno bolan in je v tej bolezni tako grozno terpel, da se je zdelo, kakor bi bilo bolj stiskanje in trapljenje hudičovo, kakor natorna bolezen; zakaj včasih se je na tla vergel z največim trepetom in s penami okolu ust; in vse kite njegovega telesa so se zdaj skerčile, zdaj raztegnile, zdaj vpognile, zdaj zakrivile, zdaj se je tilnik pet dotikal; in kvišku se je metal in precej spet vznak nazaj padal. In ko je sedel sv. Frančišek za mizo in so mu bratje pravili o tem bratu, ki je tako silno bolan in brez zdravila, se mu je smilil, in vzemši kosce kruha, ki ga je ravno jedel, je naredil čezenj sè svojimi svetimi prebodenimi rokami znamenje presvetega križa, pa ga je poslal bolnemu bratu. In ta kakor hitro je pojedel tisti kruh, je bil popolnoma ozdravljen in ni čutil nigdar več tiste bolezni.

3. poglavje.

Vmirajoči ženi pomaga oslova uzda, katero je sv. Frančišek rabil.

Prišlo je drugo jutro in sv. Frančišek pošlje dva od tistih bratov, ki so bili v tistem samostanu, na goro Alvernijo, da bi tamkaj ostala, in ž njima pošlje nazaj kmeta, ki je bil prišel za oslom, ki ga je bil sv. Frančišku posodil; hotel je namreč, da naj ž njima se verne domov. Brata gresta s tistim kmetom, in ko pridejo v areško grofijo, so jih ljudje tistega kraja od daleč zagledali, ter so se močno razveselili, ker so mislili, da je sv. Frančišek, ki je dva dni poprej popotoval ondod; zakaj mej njimi je vmirala neka žena, ki je že tri dni terpela porodne bolečine, in ni mogla poroditi, in oni so bili prepričani, da bo ozdravela in odrešena, če bo sv. Frančišek svoje svete roke položil na njo. Ali ko sta se brata približala ter so zvedeli, da ni sv. Frančišek, so bili jako žalostni. Kjer pa ni bilo svetnika osebno, je bila vender njegova moč, ker so ti ljudje imeli terdno vero. Čudna reč! žena je že vmirala in že bila vsa mertvaškega obličja. Torej so tisti ljudje vprašali brata, če imata kaj pri sebi, česar bi se bile doteknile presvete roke sv. Frančiška. Brata mislita in preiskujeta skerbno, in čisto nič se ne dobi drugzega, česar bi se bil doteknil sè svojimi rokami sv. Frančišek, kakor le uzda tistega osla, ki je jahal na njem. Zdaj vzamejo ljudje tisto uzdo z veliko spoštljivostjo in pobožnostjo ter jo položijo na telo tiste noseče žene in mej tem kličejo pobožno ime sv. Frančiška in zvesto se mu priporočajo.

Komaj pa je žena uzdo na sebi imela, hitro je bila rešena vse nevarnosti in porodila je lahko, vesela in zdrava.

4. poglavje.

Sv. Frančišek reši sè svojo molitvijo od hudiča obsedeno ženo in čudovito ozdravi otroka neke druge žene.

Sv. Frančišek se je nekoliko dni v imenovanem samostanu mudil, in potem je šel dalje proti mestu Kastelu, in glej, prišlo je mnogo meščanov, ki so peljali predenj neko ženo, ki je bila že dolgo časa obsedena od hudiča, in tako so ga prosili ponižno, da bi jo rešil, ker nepokoj dela celi soseski, zdaj sè žalostnim tuljenjem, zdaj z nevsmiljenim cviljenjem, zdaj s pasjim lajanjem. Sv. Frančišek je molil, naredil čez njo znamenje svetega križa ter zapovedal hudiču, da naj gre iz nje. In hipoma je šel in pustil ženo zdravo na telesu in na pameti.

In kaker hitro se je ta čudež razvedel mej ljudstvom, mu je neka druga žena v terdni veri prinesla svoje dete, ki je bilo bolno po neki strašni rani, ter ga je prosila pobožno, da bi ga blagoslovil sè svojimi rokami. Sv. Frančišek vsliši prošnjo, vzame otroka, odmakne obezo od rane in ga blagoslovi, tako da mu trikrat naredi znamenje presvetega križa na rano; potlej ga sè svojimi rokami spet obeže in ga da materi nazaj, in ker je zvečer bilo, ga je ona precej v posteljo položila spat. V jutro gre potem, da bi dete iz postelje vzela in najde ga brez obeze, in gleda in vidi popolnoma ozdravljenega, kaker bi nigdar ne bil imel obene bolezni, samo da je bilo tam, kjer je bila rana, črez zraslo meso, ki je bilo podobno erdeči roži, in to bolj v poterditev čudeža, kaker pa v znamenje rane, ker ta roža, ki je ostala otroku za vse žive dni, ga je dostikrat navdihnila s pobožnostjo do sv. Frančiška, kateri ga je ozdravil.

5. poglavje.

Na potu k sv. Mariji Angeljski sv. Frančišek kmeta, ki ga je spremljal, čudežno obaruje mraza. Brat Leon vidi pred sv. Frančiškom razsvitljen križ.

V imenovanem mestu je ostal sv. Frančišek en mesec na prošnjo pobožnih meščanov ter je storil mej tem časom mnogo drugih čudežev in potem se je odpravil od tam, da gre proti sv. Mariji Angeljski z bratom Leonom in z nekim dobrim možem, ka-

teri mu je bil posodil oslička, ki ga je jezdil sv. Frančišek. Pripetilo se je pa zavoljo slabih potov in zavoljo velikega mraza, da so hodili cel dan in niso mogli priti do nobenega kraja, kjer bi bili prenočili; zato so prisiljeni od noči in slabega vremena pod neko izvotljeno steno se stisnili, dokler bi jenjal sneg in minila noč, ki se je delala. In ko je tistemu dobremu možu, čiger je bil osel, nevgodno bilo, in je bil slabo odet, in ni mogel spati zavoljo mraza in zakuriti ni bilo s čim, zato je začel natihoma sam pri sebi tožiti in jokati, in je že skoraj mermral zoper sv. Frančiška, ki ga je na tak kraj pripeljal.

Ko je to čutil sv. Frančišek, se mu je smilil in v dušni gorečnosti je stegnil roko proti njemu in se ga doteknil. Čudna reč! na enkrat ko se ga je dotaknil z roko razbeljeno in prebodeno z ognjem serafinovem, je izginil mraz, in taka gorkota ga je prešinila od znotraj in od zunaj, da se mu je zdelo, kaker bi bil pred istjem kake razbeljene peči; tako da je na duši in na telesu okrepčan precej zaspal, in kaker je sam pravil, je spal tisto noč mej skalami in v snegu noter do jutra bolj sladko, kaker kedaj v svoji lastni postelji.

Drugi dan so šli naprej do sv. Marije Angeljske, in ko so bili blizu, je brat Leon oči povzdignil in gledal proti imenovanemu samostanu sv. Marije Angeljske, in je videl prelep križ, ki je bila podoba križanega na njem, grede pred sv. Frančiškom, kateri je ravno pred njim jezdil; in tako enakomerno je šel imenovani križ pred obličjem sv. Frančiška, da se je vstavil, kadar se je on vstavil, in kadar je on šel, je šel tudi križ, in tako svital je bil tisti križ, da ni le obraz sv. Frančiška razsvitljeval temuč tudi vso cesto v krog, in toliko časa je bil videti, dokler je stopil sv. Frančišek v samostan sv. Marije Angeljske.

6. poglavje.

Bog razodene bratu Leonu deviško čistost sv. Frančiška.

Ko je torej prišel sv. Frančišek z bratom Leonom, so ju sprejeli bratje z naj večjo radostjo in ljubeznijo, in od tedaj je bil sv. Frančišek večino časa v tistem samostanu sv. Marije Angeljske, noter do smerti. In vedno se je bolj in bolj razširila v redu in po svetu vest njegove svetosti in njegovih čudežev, akoravno je sam po svoji pregloboki ponižnosti prikrival, koliker je mogel, darove in milosti božje in imenoval se največega grešnika.

Nad tem se je začudil nekedaj brat Leon in mislil sam pri sebi nespametno: „Vidite, ta se sam očitno imenuje največjega grešnika in je v redu velik postal in je tako poveličan od Boga, in vendar se skrivaj nigdar ne obtoži nobenega nečistega greha; ali je pač deviški?“ in bolj in bolj je želel, da bi izvedel resnico v tej reči, pa si ni upal poprašati sv. Frančiška. Obenil se je torej h Bogu ter ga je prosil iskreno, naj bi mu gotovost dal o tem, kar bi rad vedel. Zavoljo mnoge molitve in po zasluženju sv. Frančiška je bil vslišan in zagotovljen, da je bil sv. Frančišek resnično deviškega telesa, po tej prikazni. On je namreč videl v prikazni sv. Frančiška, ki je stal na visokem in izverstnem prostoru, kamer nihče ni mogel priti niti poleg se vstopiti; in povedano mu je bilo v duhu, da tisti visoki in izverstni prostor pomenja izverstnost deviške čistosti v sv. Frančišku, kakeršna po vsi pravici pristoji mesu, ki je imelo biti olepšano s prečastitimi rani Kristusovimi.

7. poglavje.

Sv. Frančišek izroči svojemu namestniku bratu Petru Kataniju vodstvo reda.

Ko je sv. Frančišek videl, da mu telesna moč zavoljo ran Kristusovih bolj in bolj peša, in da ne more več oskerbovati vladu svojega reda, je hitro sklical vesoljni kapitelj, in ko se je ta ves zbral, je bratom ponižno izgovarjal se zavoljo nezmožnosti, ki mu ni dala še dalje za red skrbeti in izpolnjevati dolžnosti najvišjega poglavarja; dasiravno službe poglavarstva ni odložil, ker je ni mogel, zato ker so ga papež za najvišjega poglavarja naredili, in zavoljo tega te službe ni mogel odložiti niti naslednika postaviti brez izrečnega dovoljenja papeževega; ali izvolil si je namestnika brata Petra Katanija ter je njemu, kaker tudi provincijalom red priserčno priporočil, kar naj bolj je mogel.

Po tem opraviu je sv. Frančišek v duhu okrepčan oči in roke proti nebu povzdignil rekoč: „Tebi, o moj Bog in Gospod, tebi izročam to tvojo družino, ki si mi jo do zdaj bil izročil; zdaj pa zavoljo svojih slabosti, ki so ti znane, o moj sladki Gospod, ne morem več skrbeti zanjo. Tudi jo priporočam provincijalom; oni ti bodo morali na sodnji dan odgovarjati zaradi nje, če se le eden brat pogubi zavoljo njihove nemarnosti, ali zavoljo njihovega slabega zgleda, ali pa zavoljo njihove prevelike ostrosti!“ Pri teh besedah so vsi v zboru pričujoči redovni bratje po božji volji spo-

nali, da je prečastitljive rane mislil, ko se je zavoljo slabosti izgovarjal, in iz pobožnosti se nihče ni mogel zderžati, da ne bi bil jokal. Od tistega trenutka je pustil skerb in vlado svojega reda čisto v rokah svojega namestnika in ministrov provincijalnih rekoč: „Ko sem zavoljo slabosti odložil skerb za red, moram samo še Boga prositi zanj in bratom dober zgled dajati. In v resnici vem, ako bi me slabost kedaj pustila, da redu ne bi mogel bolje pomagati, kaker da bi vedno molil zanj k Bogu, da ga naj brani in vodi in ohranjuje.“

8. poglavje.

Več oseb vidi in se dotakne prečastitljivih ran sv. Frančiška.

Dasiravno si je, kaker je bilo že gori povedano, sv. Frančišek na vso moč prizadeval, da bi prečastitljive rane prikril, ter je potem ko jih je prejel, vedno hodil ali stal z obezanimi rokami in obutimi nogami, vender ni mogel vbrani, da jih ne bi bilo mnogo bratov na razne načine videlo in doteknilo se jih; in zlasti persno rano, ki si jo je posebno prizadeval skrivati.

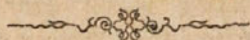
Tako ga je neki brat, ki mu je stregel, enkrat s pobožno zvijačo pregovoril naj sleče kuto, da iztepe iz nje prah; in ko jo je slekel v njegovi pričujočnosti, je ta brat razločno videl persno rano, in ko mu je v naglici roko položil v nedrije, se je je doteknil s tremi persti, ter je tako spoznal, kolika je in kako velika; in na podoben način jo je videl ob tistem času tudi namestnik njegov. Pa še večo gotovost je dobil o tem brat Rufin, ki je bil mož največega duhovnega gledanja, ki je rekel o njem negdaj sv. Frančišek, da ni svetejšega človeka na zemlji ko je on, ter ga je zavoljo njegove svetosti priserčno ljubil in storil mu radovoljno, kar je želel. Ta brat Rufin je na tri načine sebe in druge zagotovil glede imenovanih prečastitljivih ran in posebno glede persne rane. Pervi način je bil ta, da, ker je moral prati svitice, ki je nosil sv. Frančišek tako velike, da je z njimi lahko pokrival rano na desni strani, če jih je dobro gori potegnil, jih je imenovani brat Rufin natanko ogledoval in preiskoval, in vselej je našel na desni strani kervave; iz tega je spoznal zagotovo, da je to kri, ki je tekla iz imenovane rane. Zato ga je kregal sv. Frančišek, ko je videl, da je razgrinjal svitice, ki jih je on izul, da bi videl imenovano znamenje. Drugi način je bil, ko je imenovani brat Rufin, ker je enkrat sv. Frančišku ledvijske mazal, nalašč z roko višje segel in perste v persno rano položil, tako da je sv. Frančišek za-

voljo bolečine, ki jo je čutil, zavpil naglas: „Bog ti odpusti, o brat Rufin, ker si to storil!“ Tretji način pa je bil ta, da je enkrat prosil sv. Frančiška prav silno, po največi milosti, naj bi mu dal svojo kuto, in sprejel njegovo iz bratovske ljubezni. Na to prošnjo, dasiravno se je nerad vdal, sleče ljubeznjivi oče svojo kuto, ter mu jo da in sprejme njegovo; in tedaj ko se je slačil in oblačil, je brat Rufin razločno videl imenovano rano.

Tudi brat Leon in mnogi drugi bratje so videli imenovane prečastitljive rane sv. Frančiška, ko je še živel in dasiravno so bili ti bratje zavolj svoje svetosti zanesljivi možje, tako, da se jim je moralo verovati na samo besedo, so vender, da bi se vzele vse dvojbe iz src, prisegli na sveto knjigo, da so jih videli razločno.

Videli so jih tudi nekateri kardinali, ki so bili ž njim posebno domači, ter so lepe in pobožne pesmi in protiglasnice in spise zlagali in delali v počeščenje imenovanih prečastitljivih ran sv. Frančiška.

In sv. oče papež Aleksander, ko so ljudstvu pridigali, ter so vsi kardinali bili poleg, mej njimi tudi sveti brat Bonaventura, ki je bil kardinal, so rekli in terdili, da so videli z lastnimi očmi prečastitljive rane sv. Frančiška, ko je še živ bil.

Kako se Marija časti.

IV.

Katoliški katehizem nas uči, da so najimenitniša dobra dela molitev, post in miloščina. Vse tri opravljajo pobožni kristijani tudi Mariji na čast. V prejšnjem delu tega spisa smo govorili o poglobitvi v katoliški cerkvi navadnih molitvah in pesnih, v katerih se dan na dan razlega od zemlje do nebes Marijina hvale. Ali molitev prav za prav niso besede, temuč misli in občutki, ki iz njih izhajajo besede, in ki jih besede zopet bude in netijo v srcih. Molitev more torej tudi le notranja biti, to je, samo v mislih in občutkih, ali pa lahko tudi z lastnimi besedami izrazimo take misli in občutke. Tudi s takimi molitvami pravi častivci Marijini radi časte svojo nebeško gospo. Morejo pa biti ali prav kratki, goreči zdihljeji, ali pa tudi več ali menj dolga premišljevanja. Oboje učeniki duhovnega življenja prav posebno priporočajo. Zlasti

pa obširniša premišljevalna molitev obilo lepega sadu rodi za pravi napredek v čednosti, ako se z dobro voljo in stanovitno opravlja. Kedor vsaki dan katero čednost Marijino premišljuje in sicer s terdno voljo, da jo bo po svoji moči posnemati si prizadeval, ni mogoče, da bi ne bil ljub Mariji, in da po njeni prošnji in milosti božji ne bi hitro napredoval v vsem dobrem. Kako naj se take reči premišljujejo, tega ne mislimo tukaj na dolgo in široko razkladati; le ob kratkem povemo, kako bi se znalo goditi. Morda naj bolje bo, če se vzame kaka dogodka iz življenja Marijinega ter dobro premisli, kaj, kedaj, kje, kako in zakaj je Marija to storila in katere glavne čednosti njene so se pokazale pri tisti priliki; potlej pa to nase obrnimo ter premislimo, kako bi mogli tudi mi v tistih čednostih posnemati Marijo; kedaj, kje in kako bi mogli kaj storiti, da bi njej se bližali, koliker bi nam bilo po božji milosti mogoče; naposled je treba, da se za terdno sklene v resnici tako storiti in da se v ta namen pomoči božje prosi po njegovi presveti materi. Tako premišljevalno molitev prav lepo priporočamo zlasti tistim udom tretjega reda, kateri lahko kaj več časa obernejo za pobožne vaje ter so zato tudi posebno dolžni do višje popolnosti si prizadevati.

Z molitvijo naj se druži post in miloščina po besedah, ki jih je govoril angelj Rafael Tobiju: „Dobra je molitev s postom in miloščino, bolj ko zaklade zlata spravljati“. (Tob. 12, 8.) Mariji na čast sta dandanašnji zapovedana dva posta, pred praznikom vnebovzetja in pa pred praznikom neomadežanega spočetja njenega. Poslednji se je v našem cesarstvu blizu najprej začel ter se je torej nekedaj imenoval „avstrijski post“, kaker smo to že lani povedali. Pervi pa, to je, post pred vnebovzetjem je že davno pred bil v navadi po vsej katoliški cerkvi; o nekaterih svetnikih se bere celo, da so se postili pred tem praznikom 40 dni, kaker pred veliko nočjo, tako n. pr. Peter Celestin papež, sveta Elizabeta, kraljica Portugalska, naš sveti oče Frančišek itd. Postili so se svetniki pa tudi pred drugimi prazniki Marijinimi, nekateri, kaker ravno imenovana sveta Elizabeta, ob kruhu in vodi. Mnogi se postijo celo vsak teden po en dan, to je, v soboto, Materi božji na čast, ali se vsaj zderže ta dan ene ali druge jedi, zlasti sadja. Poslednje malo zatajevanje je po nekih krajih menda precej razširjano in mi ga tudi našim bravcem priporočamo. Zlasti starišem bi svetovali, naj bi učili svoje otroke od mladega, da bi ob sobotah iz ljubezni do Matere božje ne jedli sadja. Otroke, ki bodo tako storili bo

Marija posebno rada imela, in ker se bodo zgodaj učili krotiti svoje poželenje v majhnih rečeh, bodo enkrat znali tudi v velikih se premagati.

Pa ne le pri jedi se človek lahko posti, tudi pri vsakem drugem dovoljenem veselju. Zlasti bi bilo priporočati mladeničem in dekličem, da bi se Mariji na čast ob vseh njenih praznikih čisto zderžali plesa, kaker tudi vsega ne prav varnega vasovanja in posvetnega pregovarjanja. Gotovo bi tudi jako veselilo našo milo nebeško mater, ako bi se odpovedali njej za ljubo nepotrebnemu lišpu in sploh iztroškom za ničemerne in prazne reči, ki se lahko živi brez njih; denar, ki bi ga tako prihranili, bi imeli za prave potrebe in koristne namene, zlasti za miloščino Mariji na čast.

Tudi z miloščino se namreč Marija časti; saj je ona mati milosti božje, devica vsmiljena, zdravje bolnikom, tolažnica žalostnim, pomoč kristijanom, začetek našega veselja! Kaj ji more torej ljubše biti kaker, da se njeni otroci ljubijo mej sabo ne z besedo in z jezikom, temuč v djanju in resnici. Jezus Kristus bo rekel na sodnji dan tistim, ki bodo na desnici: „Resnično vam povem, kar ste storili kateremu teh mojih naj manjših bratov, to ste meni storili. Lačen sem bil, in dali ste mi jesti, žejen in napojili ste me, ptujec sem bil, in sprejeli ste me, nag in oblekli ste me, bolan in obiskali ste me, v ječi sem bil, in k meni ste prišli“. (Mat. 25. 35. 36. 40.)

Nič ne more jasniše ko te besede pričati, kako imenitno in zaslužno dobro delo je miloščina, kako ljuba je Bogu, kako mila njegovi presveti materi; seveda pa le, ako se iz pravega namena deli, iz ljubezni do bližnjega zavoljo Boga. Kedor bi le iz počutnega vsmiljenja miloščino delil in pomagal drugim, ali celo iz kakih samopridnih namenov, tak pred Bogom ne bi imel zasluženja, s tako miloščino bi se tudi Mariji nič ne prikupil. Pa tudi še na mnogo drugega je treba gledati, če hočemo, da bo naša miloščina Bogu dopadljiva. Miloščina mora biti pravična, previdna, radovoljna, hitra, skrita, deržati se mora nekega reda, vender ne izključevati nikoger. Pravična pa ne bi bila tista, ako bi kedo drugim jemal, da bi miloščino dajal. Otroci, ki so očetu v oblasti, in gospodinje smejo od vkupnega premoženja vbogajme dajati le keder lahko po pravici mislijo, da oče in gospodar ne bi branili. Posli pa ne smejo nigdar sami od sebe dajati, kar ni njih, temuč le, ako jim gospodar ali gospodinja izrekoma naroči. Previdno naj se deli miloščina, da se ne bo lenoba ž njo podpirala. „Gdor noče delati,

naj tudi je ne.“ (2. Tes. 3, 10.) Vender pa s tem ni rečeno, da se mora vselej prej natanko preiskavati, ali je res vreden ali ni, kedor prosi. Radovoljno naj se deli „ne se žalostjo ali po sili, zakaj veselega darovavca ljubi Bog,“ (2. Kor. 9,7.) in naglo naj se da, zakaj pregovor pravi: „Dvakrat da, gdor berž da, nič ne, gdor daje prekásno.“ Tudi že Salomon piše: „Ne reci svojemu prijatelju: „pojdi in zopet pridi, jutri ti bom dal!“ ako moreš precej dati“. (Preg. 3, 28.) Skrivaj naj se deli. „Keder vbogajme daješ, ne trobi pred seboj, kaker hinavci delajo po shodnicah in po terghih, da bi bili hvaljeni od ljudi. Resnično! povem vam, prejeli so svoje plačilo. Keder pa vbogajme daješ, naj ne ve tvoja levica, kaj dela tvoja desnica, da bo tvoja miloščina na skrivnem, in tvoj Oče, ki na skrivnem vidi, ti bo povernil.“ (Mat. 6, 2-4.) Potem je pa tudi na to gledati, da najprej dajemo tistim, katerim smo naj bolj dolžni vsmiljenje izkazovati; ali seveda to niso vselej le tisti, ki so z nami v kaki rodovinski zvezi; gledati se mora na večo potrebo in druge posebne okoliščine. Naposled tudi sovražnikov, grešnikov in nevernikov ne smemo izključevati; tudi njim moramo pomagati v sili in potrebi, ako nam je mogoče. „Ako je tvoj sovražnik lačen, daj mu jesti; ako je žejen, daj mu piti; zakaj če to storiš, mu boš žerjavico na glavo nosil,“ (Rim. 12, 13.) to se pravi, s tem boš dosegel, da bo sovražnika sram, da mu bo žal, in tako ga boš spreobrnil, ter mu izkazal s telesnim tudi duhovno dobro delo vsmiljenja.

Tudi duhovna dobra dela vsmiljenja, namreč, grešnike svariti, nevedne učiti, prav jim svetovati, kateri dvojé, žalostne tolažiti, krivico voljno terpeti, iz serca jim odpuščati, kateri nas žalijo, za žive in mrtve Boga prositi, vse to se more delati Mariji na čast, ki bo vesela sprejemala tako lepe dari. Mnogo jih je, ki nimajo premoženja, da bi mogli drugim pomagati v njih telesnih potrebah; ali zato naj ne mislijo, da ne morejo z miloščino Marije častiti, naj bi še tako radi. Duhovna miloščina je bližnjemu pogostoma še dosti bolj potrebna kaker telesna, pa jo lahko deli tudi največi siromak. Sicer pa tudi to vemo, da vbožčev sold pred Bogom dosti-krat več velja ko cekin bogatinov; naj torej vsaki deli v primeri s tem, kar ima, pa bo prav in dobro.

Zgledov, kako so nekedaj svetniki in drugi pobožni ljudje miloščino delili Mariji na čast, bi se dalo mnogo povedati; ali to bi nas za zdaj predolgo mudilo. Omenimo torej le enega. Na Anglaškem je živel ob času, ko so prvi frančiškani tamkaj se nase-

lili, učen mož, Adam iz Oksforda, čiger ime je slovelo takrat da-
leč po svetu. Ta mož je bil naredil obljubo, da, kar koli ga bo
kedo prosil po ljubezni do blažene device Marije, on mu bo vse
storil. Po naključju pride nekega dne obiskat frančiškane in ko go-
vori z nekim pobožnim bratom, Viljemom iz Kolvile, pravi ta mej
drugim: „Učitelj preljubi, iz ljubezni do Matere božje vstopi v naš
red ter povzdigni našo priproščino“. Kaker bi bil slišal te besedo
iz ust Matere božje same, sluša ta hip, ter da samega sebe, svojo
učenost in slavo ko miloščino vbogemu priprostemu redu sv. Fran-
čiška. *)

Sv. Jožefa žalost in veselje.

VII.

Veselje, ki ga je imel sv. Jožef vsled prihoda svetih treh kra-
ljev, je kmalu minilo. Kmalu potem, ko so bili trije modri odesli
v svoji domači kraj, je sv. Jožef zvedel nekaj čisto novega, nekaj
neslišanega. Pred ga je tako zelo bolelo, da so ljudje do Jezusa
tako merzli, da se ne zmenijo zanj, da ga še ne poznajo; ali ko-
maj se je bil v tej zadevi nekoliko vtolažil, kar mora slišati straš-
no novico, da Jezusa celo sovražijo, da ga preganjajo,
ter hočejo celo vmoriti! To sporočilo je bilo tako straš-
no, da bi ga ne bil mogel verjeti, ako bi mu ga bil kak navaden
človek naznanil. Zato mu mora angelj iz nebes naznaniti to gro-
zovitost.

Če primerjamo sv. Jožefa razne britkosti in bolečine po veli-
kosti in grenkobi, moramo spoznati, da zdaj pridemo do naj veče-
stiske v njegovem življenju. Beg v Egipet! Komu bi se ne smi-
lil poleg Jezusa in Marije sveti Jožef, če le poverhoma pomisli to
strašno besedo? Kako pa bi moglo serce merzlo ostati, če natan-
čneje je prevdarimo to presunljivo dogodbo — verhunec Jožefove
žalosti! Ke bi sv. Jožef sam nam popisoval svoje življenje, bi nam
beržkone tudi povedal: „Takrat, ko smo bili iz domovine pregnani,

---

*) Poznejši pisatelji skoraj da po zmoti ravno to pripovedujejo o dru-
gem še imenitnišem učenjaku našega reda, Aleksandru Haleškem. Prim. Fr.
Panfilo da Magliano, *Storia compendiosa di S. Francesco e de' Francescani*
Roma 1874. Vol. I. pg. 470, 550.

ko smo morali kar po noči bežati pred morivci, oh, takrat je bilo naj hujše!“

Že v otročjih letih smo strahoma in stermé poslušali, kako se je hinavski Herod trem modrim lagal, češ da hoče kaker oni tudi on Jezusa moliti, pa ga je v svojem črnem gadjem sercu mislil le vmoriti, in kako se je potlej, ko kraljev ni bilo nazaj, „kervavi mož“ še bolj razserdil ter poslal vojščake z grozovitim poveljem, naj pomorijo v Betlehemu in okrog Betlehema vse fantiče, ki so po dve leti ali menj stari, samo zato, da bi bil mej njimi tudi mali Jezušček vmorjen! Mlado serce nam je vtripalo in bali smo se za božje Dete. In zopet smo začeli lažje dihati, ko se nam je dalje povedalo, da Jezus pa ni bil mej vmorjenimi, zato ker je še o pravem času na angeljevo povelje sv. Jožef ž njim v Egiptet bežal.

Toda „v Egiptet bežal“, te dve besedi ste hitro izgovorjeni, ali koliko britkosti v sebi hranite, se ne da tako lahko dopovedati in popisati.

Sv. Jožef še ni nič slutil, kaka pogubna nevihta se zbira nad sv. družinico; brez skerbi in straha se vleže zvečer k počitku — in glej v sredi temne noči se mu angelj v spanju prikaže in pravi: „Vstani, vzemi Dete in njegovo Mater, beži v Egiptet in bodi tam, dokler ti ne porečem; zakaj Herod bo Dete iskal, da bi ga vmoril.“ Mat. 2, 13. Zares strašno sporočilo, grozovito povelje! Koliker besed, toliko britkosti. — „Vstani!“ veli angelj. Tedaj še dneva ne sme čakati, še posloviti se ne vtegne pri znancih; kar precej naj zbudi Mater in Dete in urno naj zapusti za Jezusa tako smertno nevarni kraj! — „Beži!“ S kom pač? Z božjim Detetom in presveto Materjo njegovo! Ne pomaga nič, kar nevtegoma ju mora iz sladkega spanja zdramiti, kar precej naznaniti grozovito povelje; naj se mu še tako smilita, mora se zgoditi brez odlašanja! — „Beži!“ Kam pa? V daljno, nepoznano egiptovsko deželo; proč izmej svojih v čisto tuje kraje, kjer zapoveduje drugi vladar, kjer živijo drugi ljudje, ki vse drugače govorijo; tje, kjer ne ve za nobenega znanca, za nobenega prijatelja, kjer so nekedaj imeli njegovi predniki tolikanj terpeti. — „Beži!“ Za koliko časa? „Bodi tam, dokler ti ne porečem.“ Tedaj tudi te tolažbe ne izve, kedaj bo smel spet nazaj priti iz pregnanstva; morda bo moral prav dolgo ostati na ptujem: o koliko reči bi bilo treba saboj vzeti, pa jih ne more, ne vtegne in bi tudi ne bilo varno, ker se mora vse hitro in skrivaj zgoditi. — „Beži!“ Zakaj neki? „Herod bo Dete iskal, da bi ga vmoril!“ Še celo kaj tacega

mora slišati! Tedaj vmoriti hočejo prelubeznjivega Jezusa, ko je komaj živeti začel! Ke bi se Odrešenika le ogibali, bilo bi hudo, dovolj hudo; zdaj pa ga hočejo celo vmoriti: o to je prepekoče razžaljenje za ljubečega Jožefa. In po pravici smemo terditi, da ta dušna žalost, ker domačini nočejo Jezusa sprejeti, izvoljeno ljudstvo ga po svojem kervoločnem kralju iz svete dežele podi — mu celo namerava življenje vzeti — ta dušna bolečina je presegala vse drugo. Kako nepopisljivo žalosten vtis je tedaj moralo imeti za Jožefovo serce tako nenavadno naznanilo in povelje angeljevo!

Čez mero žalostno je pa bilo gotovo tudi popotovanje samo; beržkone še hujše, kaker se je bal. Pripravljanje za odhod je bilo silno kratko; sv. evangelij nam ga naznanja s temi le kratkimi besedami: „In vstal je, in vzel Dete in njegovo Mater po noči ter odešel v Egipt.“ (Mat. 2, 14). Da je, zlasti v začetku, ko so bili še na Judovskem, jako hitel, tega mi ni treba posebej praviti, ker je imel silno hudega priganjavca — smert, katere se je bilo bati tem bolj, ker je bila namenjena — Jezusu! Pa ko so zapustili domače kraje ter jih je popustil strah pred Herodom, prišli so v žalostne peščene puščave, kjer jim je bila pot neznana in poleg drugih težav tudi zaradi razbojnikov silno nevarna. Mnogokrat je bila terda kamenita zemlja njih postelja, pod milim nebom tožno prenočevanje; še naj potrebniše hrane jim je zmanjkovalo. Tu je imel sv. Jožef priliko misliti na egiptovskega Jožefa, ki so ga nekedaj po tistih krajih proti Egiptu peljali nevsmiljeni kupci, ki so ga bili za majhin denar kupili od še bolj nevsmiljenih bratov; pač se je spominjal grenkih solz, ki so nekedaj kapale in oči nedolžnega mladeniča ter se ondod zgubljale mej neobčutljivim peskom.

Naposled pridejo v deželo, kamer so bili namenjeni: toda kaj pa tam?! Oh preveč je že britkosti, prenehajmo zdaj nekoliko z naštevanjem in vprašajmo se, kaj je še dajalo sv. Jožefu moč, da ni omagal pod toliko težo; kaj ga je še tolažilo v tej skrajni britkosti“.

Prav v zadregi sem, kje bi našel v tem morji grenkosti kapljico tolažbe, v tako žalostni zapuščini kako zeleno vejico nade in veselja.

Najpred naj omenim, da tista noč, ko je sv. Jožef slišal iz nebes tako težavno povelje, tista ura, ko je zapustil svojo domovino, katero so nekedaj izraelski domačini tako iskreno ljubili, tisti dnevi, ki jih je na trudopolnem popotovanju v skerbeh preživel, — so nam naj jasniši dokaz, kolik junak je bil sv. Jožef! Sveti

pogum, ki ga je imel za rešenje božjega Deteta, dajal mu je — rekel bi — nekakšno ponosno veselje. Saj je že v svetnem pomenu za hrabrega vojaka vojaški trud in terpež nekaj ponos, nekako vzvišeno veselje; kaj še le za hrabrega vojščaka Kristusovega! In sv. Jožef je bil gotovo naj hrabriši mej vsemi, kar se jih je v novih in starih časih bojevalo za Jezusa. Če se pa bere o drugih, da so se veselili, kadar so imeli priliko za Jezusa terpeti, ali ne bomo junaškemu sercu sv. Jožefa pripisovali enakega poguma? Zau-pajoč na pomoč iz nebes, odkoder je bilo zavkazano težavno popo-tovanje, je storil, koliker je bilo v njegovi moči, vse drugo pa je ponižno izročil božji volji.

Kako častno je pa tudi zares bilo to za sv. Jožefa, da se je n j e m u angelj prikazal, da ravno o n naj Jezusa in njegovo Ma-ter reši smertne nevarnosti! Saj je vedel, da bi bilo vsegamogoč-nemu Bogu rešenje mogoče še drugače; pa ravno n j e g a s i je Gospod izvolil za posredovavca — kolika čast!

Tudi ta misel ga je tolažila, da bi bilo njegovo gorjé še lahko veliko več. Kaj kè bi bili Jezusa zločinci res vmorili? Kam bi se bila Jožef in Marija djala brez Jezusa? — Zdaj pa, kaker je tudi hudo, ima še sladko tolažbo, da je Jezusa rešil; če tudi pojde mej čisto tuje ljudi, kaj mu mari drugi ljudje, da ima le Jezusa in Ma-rijo zmirom pri sebi!

Tolažba za sv. Jožefa na grozovitem popotovanju je tedaj bi-la serčnost marterniška, potem tista zaupnost, katero daje junaško izročenje v voljo božjo in pa zlasti sladko tova-rištvo Jezusa in Marije. — Skerbi torej tudi ti, dragi bra-vec, da Jezusa rešiš izmej grešnih nevarnosti in skušnjav. Če bo-sta Jezus in Marija v tvojem pravičnem sercu, potlej se ti n i tre-ba bati, naj pride kakeršno gorje koli nad te. Če imaš nositi še tako težak križ, nikar se sam sebi ne smili, ampak bodi kerščan-ski junak, znabiti — če smem toliko od tebe upati — bodi tak junak, ki se terpljenja celo veseli iz ljubezni do Jezusa!

Življenje svete Elizabete Ogerske, deželne grofinje turingijske,

19. poglavje.

*Kako se je ljuba sveta Elizabeta odpovedala drugi možitvi
in kako je svojo poročno obleko posvetila Jezusu,
ženinu svoje duše.*

Kneginja Sofija je globoko čutila, kolika sramota je za njeno hišo, da mora vboga Elizabeta vun veržena kaker beračica živeti v Ajzenahu; ali zastonj si je prizadevala, da bi preprosila svoja malovredna sinova, da bi polajšala vbožici britko osodo. Morala se je drugam obrniti, ako ji je hotela kako pomagati. Iz mej sorodnikov Elizabetinih je živela sicer daleč, vendar mej vsemi najbližje Ajzenaha materina sestra Matilda, ki je bila opatica nunskega samostana v mestu Kicingen v Frankoniji. Tje je kneginja Sofija skrivaj sporočila, kaj se je zgodilo z Elizabeto. Matilda je bila silno ginjena, ko je zvedela vse te grozovite reči. Berž je poslala nekatere nune z dvema vozoma v Ajzenah, da naj poiščejo Elizabeto in otroke njene ter pripeljejo vse k njej v samostan. Elizabeta je z velikim veseljem sprejela tetino povabilo, zlasti, ker se je tako zopet mogla sniti z otroci, ki jih je priserčno ljubila. Pregarjavci njeni se je niso upali zadrževati in tako se je torej odpeljala, kakke tri četrti leta potem ko je bila pahnjena iz grada, skozi gozde in čez gore, ki ločijo Turingijo od Frankonije, v Kicingen, majhino mesto na reki Menu.

Opatica, teta Matilda, jo je sprejela tam s pravo materino ljubeznijo in z obilimi solzami; odločila ji je stanovanje primerno njenemu stanu, lepo ji je stregla in skušala, koliker je mogla, da bi ji izbrisala iz spomina vse nevsmiljene bolečine dušne in telesne, ki jih je prestala. Ali Elizabeti ni bila nobena tolažba slajša kaker ta, da se je, koliker je bilo le mogoče, navadam samostanskega življenja pridruževala, tako da je dostikrat tožila, da jo skerb za otroke zadržuje kaker priprosta nuna popolnoma se podvreči redovnemu vodilu.

Mej tem je tudi Egbert, knez in škof bamberski, brat opatiče Matilde, poljske kneginje Hedvige in ogerske kraljice Jerdruti in torej ujec Elizabetin, izvedel njeno nesrečo in prihod njen v Kicingen. Ali njemu se je zdelo, da ne bi bilo primerno njenemu sta-

nu in pa tudi navadam samostanskim ne koristno, ako bi Elizabeta sè svojo družino dalj časa prebivala v opatiji kicinški. Povabi jo torej v svojo deržavo in Elizabeta ga sluša, dasi ji je težko zapustiti samostan. Škof jo sprejme z veliko ljubeznijo in priserčnostjo. Ponudi ji naj prej, da jo bo dal peljati na Ogersko h kralju, njenemu očetu; ali ona ne sprejme ponudbe. Odkáže ji torej za stanovanje svoj grad Bottenštajn ter ji da nje stanu primerno dvorjanstvo. Elizabeta gre tje z otroci in sè služabnicama Gudo in Izentrudo, kateri ste plemenito delili z njo vse izkušnje. V tem mirnem pribežališču so začele zopet opravljati noč in dan svoje pobožne vaje.—

Ali škof, ko vidi, da je Elizabeta še čisto mlada, ker ni imela več ko dvajset let, ter je bila poleg tega tudi še vedno jako lepa, sklene zopet omožiti jo. Upal je, kaker pripovedujejo mnogi pisatelji, cesarja Friderika II. ji dobiti za moža, ker mu je bila ravno tisti čas vmerla druga njegova žena, Jolanda Jerusalemska. In cesar je neki sam prav močno želel Elizabeto vzeti v zakon. Šel je torej škof k njej, da bi ji povedal svoj namen; ali ona mu odgovori pohlevno sicer vender odločno, da hoče rajši tako ostati te dni, ki jih ima še živeti, ter služiti Bogu samemu. Škof povdarja nasproti, da je še premlada, da bi se vdala takemu življenju; spominja jo preganjanja, ki je je morala terpeti, ter pravi, da bi bilo mogoče, ko on vmerje, da bi se zopet ponavljalo, zakaj, dasiravno je namenjen njej zapustiti Bottenštajn in kar gre zraven, on vender, ko bo enkrat v grobu, ne bo več mogel braniti je napadov hudobnih ljudi. Ali Elizabeta se ni dala pregovoriti. „Gospod,“ tako mu pravi, „jaz sem imela moža, ki me je ljubil priserčno, ki je bil vedno moj zvesti prijatelj; delila sem z njim čast in moč; imela sem mnogo dragocenosti, bogastva in veselja tega sveta; imela sem vse to: ali vedno sem mislila, kar vi sami dobro veste, da veselje tega sveta ne velja nič. Zato hočem pustiti svet ter plačati Bogu, kar sem mu dolžna, dolgé svoje duše. Vi veste dobro, da vse posvetno vživanje le bolečine rodi in britkosti in smert dušno. Gospod, jaz hrepenim le po združenju z Bogom; jaz ga ne prosim več ko le eno reč na zemlji; jaz imam od svojega gospoda dva otroka, ki imata bogata biti in mogočna (Hermana in Sofijo, ki nista bila namenjena za samostansko življenje); jaz bi bila jako vesela in hvaležna Bogu, ako bi me ljubil tako, da bi ju pripeljal k sebi.“ — Kaker je videti, Elizabeta ni povedala škofu, da je storila obljubo, da hoče vedno v zderžnosti ostati, ako bi ji vmerl mož;

ali pogovarjala se je o tem pogosto s svojima gospodičnama, ki ste bile tudi tako obljubo naredile ravno takrat ko ona, pa ste se zdaj bale, da je ne bi škof prisilil, da bi prelomila svojo obljubo. Ona pa ji na je dajala pogum ter ju skušala prepričati, da misli stanovitna ostati po vsaki ceni. „Jaz sem prisegla,“ tako je djala, „Bogu in svojemu gospodu soprogu, ko je še živel, da ne bom vzela nigdar nobenega drugega moža. Bog, ki gleda v serce in vidi vse naj skrivniše misli, on ve, da sem naredila to obljubo s priprostim in čistim srcem in z resnično terdno voljo. Jaz zaupam v njegovo vsmiljenje; ni mogoče, da ne bi varoval moje čistosti proti vsem nakanam človeškim in celo proti vsaki njih sili. To ni bila obljuba s pogodbo, tako, da bi veljala le, če privolijo moji sorodniki in prijatelji, temuč čisto radovoljna, prosta in popolna obljuba je bila, da se bom po smerti svojega preljubega moža vso posvetila časti svojega stvarnika. Ako bi se lotili vkljub slobode svetega zakona kateremu koli možu me dajati, jaz bi oporekala pred altarjem, in ke bi si ne vedela drugači pomagati, jaz bi si skrivaj odrezala nos, tako, da bi se studila vsakemu človeku.“

Mej tem pa je Elizabeto vender skerbela ta reč; zakaj terdna volja škofova ji je napovedovala hude boje, ako bo htela ostati zvesta svojemu Bogu in svoji vesti. Velika žalost se je je lotila; iskala pa je pomoči pri najvikšem tolažniku; kleče pred njegovimi nogami je zalita se solzami ga prosila, naj ji ohrani zaklad, ki ga je njemu posvetila. Obernila se je tudi h kraljici devic, ki ji je bila dana za mater. In Jezus in Marija sta jo potolažila in zopet dala mir njenemu sercu. Zdaj je bila pokojna in polna zaupanja v varstvo božje.—

Ob tem času je hodila Elizabeta nekočkrat na božji pot. Dva-krat je šla v Erfurt, po številu in lepoti svojih pobožnih spominikov sloveče mesto, ki je bilo v sredi držav njenega moža, dasi ravno je spadalo pod nadškofijo mogoško. Tam si je izvolila stanovanje v samostanu spokornih sester ter prebila več dni v sveti samoti. Odhajaje pa jim je pustila priprosti kozarček, ki ga je rabila pri jedi, in ki se časti tam še dandanašnji ko spomin na njeno dobroto in ponižnost.

Tudi dom svojih prednikov od materine strani je šla obiskat ob tem času, grad Andehs, ki je stal na neki višavi blizu planin, ki delijo Bavarsko od Tirolov. Ta stari sloveči grad je bil mejni grof Henrik Isterski, drugi ujec Elizabetin, spremenil v benediktinski samostan, sloveč pozneje po nekaterih izmej najdragoceniših re-

likvij vsega kerščanstva in po mnogih čudežih, ki so se po njih godili. Elizabeta se je htela sè svojo pričujočnostjo vdeležiti pobožne ustanove, ki je imela za vselej h časti biti njeni rodovini. Z višave te svete gore je mogla gledati lepo deželo Bavarsko, bogato tedaj dvojne lepote, nature in vere, vso posejano z imenitnimi samostani, enimi skritimi v naročju starih gozdov, drugimi, ki so se ogledovali v čistih, mirnih jezerih tistega kraja, vsemi kerščanske omike središči, ki so imela še mnogo stoletji nedoteklivo svetišče biti znanstvu, milo in varno pribežališče dušam željnim miru in molitve, ter ponujati neomejeno gostoljubnost romarjem, ki so hodili po tej veliki cesti iz severnih kraljestev h grobom svetih aposteljanov. Kolikokrat so počivali pogledi Elizabetini tudi na tem veličastnem tirolskem pogorju, ki sluti za njim vsako katoliško serce veselja trepetaje Rim in Italijo! Ne védeč se je imela vdeležiti češčenja, ki je obdajalo te lepe kraje. Pod goro je na njeno molitev začel izvirati studenec tako močan, da se nigdar ne vsuši niti v naj bolj suhih letih in ima verhu tega tudi različne zdravilne moči. Tudi je prinesla na ta kraj, ki je prešel iz varstva njene rodovine v varstvo Boga vsegamogočnega, sladak in ginljiv spomin njenega zakonskega življenja, ki ga je v svoji priproščini darovala novemu ženinu svoje duše. To je bila njena poročna obleka, ki jo je imela ta dan, ko je stopila v zakonsko zvezo sè svojim tolikanj ljubljenim Ludovikom. Položila jo je na altar ter ob enem darovala redovnikom majhin srebern križec, ki so bile vdelane vvanj relikvijske od orodja terpljenja Kristusovega, in še več drugih reči, ki so ji bile mile in ljube.—

Malo let bo preteklo in ime te mlade vdove, ki jo vidimo ko ponižno romarico prinašati svoje darove svetišču, ki se tu začenja, to ime bo napolnilo kerščanski svet sè svojo slavo in roka namestnika Kristusovega je bo zapisala v zapisnik svetnikov božjih. Ali se bomo čudili torej, ako so od tedaj že darovi te svetnice častili se ko neprecenljivi sveti ostanki in ako tudi dandanašnji, dasiravno so časi temni in viharji, ljudstvo priprosto in verno še vedno prihaja častit jih in poljublja sè spoštljivo ljubeznijo?

20. poglavje.

Kako je ljuba sveta Elizabeta kosti svojega predragega soproga prejela in kako so jih pokopali v Rajnhardzbrunu.

Komaj je bila došla Elizabeta nazaj v Bottenštajn, kar pride poslanec škofov poklicat jo k njemu v Bamberg, da bi tam spreje-

la ostanke svojega soproga, ki so jih prinesli vitezi turingijski, ko so se vernili s križanske poti.

V resnici, orožni tovariši deželnega grofa so bili pokopali Ludovika, kaker smo videli, v Otrantu, ter so se odpravili potem proti Siriji, da izpolnijo svojo obljubo. Nekateri iz mej njih, ki so mogli priti v Jeruzalem, so tam molili in darove dali v njegov namen, kaker jih je prosil na smertni postelji. Nazaj grede pa so šli zopet v Otrant, da bi seboj vzeli ostanke gospodarja svojega. Izkopali so jih in našli njegove kosti bele bolj ko sneg, kar je bilo tisti čas znamenje, da je mož neoskrunjeno ohranil zvestobo svoji ženi. Te častitljive ostanke so položili v dragoceno trugo, ki so jo deli na konja, in tako so se odpravili proti domovini. Pred trugo so dali nositi ko znamenje pobožnosti svoje in vdanosti do svojega gospodarja velik srebern križ olepšan z dragimi kameni. Po vseh mestih, kjer so prenočevali, so postavili trugo v cerkev ter skerbeli, da so pri njej čuli redovniki ali drugi pobožni ljudje, ki so celo noč peli bilje in druge molitve. Zjutraj niso odešli, preden niso dali brati sveto mašo in darevali svoje dari. Bodi si cerkev škofijska ali samostanska, vsaki so pustili škerlat, ki je bil pogrnjen čez trugo, da bi se cena obrnila za dušo ranjcega. Kar so ljudje pomnili, ni bilo še tako slovesnega pogreba.

Tako so šli skozi celo Italijo in južno Nemčijo. Ko so prišli blizu Bamberka, naznanijo svoj prihod škofu, knezu tega mesta. Škof hitro pošlje po Elizabeto v Bottenštajn. Ob enem vkaže vsem gospodom in častnikom svojega dvora, naj se pripravijo, da jo bodo sprejeli z dobrohotnim sočutjem, ter jo obdajali in varovali mej žalostnim obredom juteršnjega dne, ako bi jo znale moči zapuščati. Škof sam je šel potem naproti merliču sè vso svojo duhovščino, z redovniki raznih samostanov, ki so bili v mestu, in sè šolsko mladino, in za njim je šla neizmerna množica. Tudi mnogi grofje in gospodje iz okolice so se pridružili sprevodu, ki se je vernil sè žalostnim petjem mej zvonjenjem vseh zvonov škofijskega mesta ter spremljal predrage kosti noter v slovečo škofijsko cerkev, kjer ste počivali že prej trupli svetega Henrika, cesarja, in svete Kunigunde. Celo noč potem so se notri pele bilje.

Drugo jutro peljejo Elizabeto k tem dragim ostankom; spremljali ste jo Guda in Izentruda. Ko stopi k mertvaškemu odru, odpro trugo, da vidi kosti svojega soproga. Kolika bolečina, pravi neki pobožen pisavec, kolika bolečina in ljubezen je bila tedaj v njenem sercu, to more vedeti samo tisti, ki vidi v serca vsem

človeškim otrokom. Vsa britkost prvih trenotkov, ko je zvedela svojo nesrečo, se je ponovila v njeni duši; vergla se je na te kosti in poljubila jih z neizrekljivo ljubeznijo; solze so ji kar lile iz oči in občutki so jo lomili tako nevsmiljeno, da so škof in gospodje, ki so bili vpričo pri tem britkem nastopu, mislili, da jo morajo odpeljati od truge. Ali ona se je spomnila na Boga in hitro se ji je povernila navadna moč. „Zahvaljujem se ti, Gospod,“ tako pravi, „zato ker si blagovolil vslišati svojo služabnico in izpolniti mi neizmer-
no željo, ki sem jo imela, da bi videla ostanke svojega ljubega, ki je bil tudi tvoj ljubi. Zahvaljujem se ti, ker si tačv smiljeno potolažil mojo žalostno in poterto dušo. On se ti je bil daroval sam sebe in jaz sem ti ga bila tudi darovala, da bi šel branit tvojo sveto zemljo, in jaz se ne kesam zastran te daritve, dasiravno sem ga ljubila iz vseh moči svojega serca. Ti veš, o moj Bog! kako sem ljubila tega moža, ki je tebe tako ljubil; ti veš, da bi bila tisočkrat rajši ko vse veselje tega sveta njega imela pri sebi, ako bi bila dovolila tvoja dobrota; ti veš, da bi bila rada živela ž njim celo svoje življenje v siročini, on vbožec in jaz vbožica, in beračila ž njim od vrat do vrat po celem svetu, samo da bi bila ime-
la to srečo, da bi bila ž njim vkup, ako bi bil dovolil ti, o moj Bog! Zdaj pa izročam njega in samo sebe tvoji sveti volji; ne hte-
la bi odkupiti njegovega življenja niti za en sam las na svoji glavi, ako ne bi bila tvoja volja, o moj Bog!“

To je bil poslednji krik premagane nature, poslednji zdihljej pozemeljske ljubezni, ko je vgašala v tem dvajsetletnem sercu pod jarmom ljubezni nebeške.

Ko je izgovorila te besede, si je obrisala solze in molče odesla. Zunaj gre sest v neko s travo zaraščeno ogradico, ki je bila pri cerkvi, ter pošlje prosit turingijske gospode, ki so prinesli kosti njenega moža, da bi prišli tje k njej. Ko so se bližali, vstane ponižno, da jim izkaže čast, ter jih prosi, naj bi sedli poleg nje na travo, ker se ne čuti zadosti krepko, da bi mogla stati. Nato jim je pripovedovala dolgo z veliko pohlevnostjo; prosila jih v imenu božjem in Jezusa Kristusa, naj branijo njene vboge otroke ter jim bodo varuhi; povedala jim je, kako nevsmiljeno sta ravnala ž njimi in ž njo deželna grofa Henrik in Konrad in koliko siročino so morali terpeti v Ajzenahu. Tudi škof je poterdil, kar je povedala Elizabeta, ter se posvetoval z vitezi natanko, kako bi se dala popraviti krivica, ki se je storila vdovi in sirotam njih gospodarja. Sveta jeza je zgrabila plemenite romarje, ko so zvedeli nepravice

proti deželni grofinji. Izrekli so slovesno, da jo še zmirom spoznava-
vajo za svojo gospo in vladavko ter jo bodo branili pred vsemi in
vsakim. Mej njimi je bil prvi plemeniti in zvesti gospod iz Vari-
le, sin tistega, ki je pred 16 leti pripeljal iz grada ogerskih kra-
ljev njo, ki je zdaj pred njimi stala ko vdova, izdana in zatirana;
domislil se je brez dvojbe na prisego, ki jo je prisegel njegov oče
kralju Andreju, da bo varoval in branil njegovo hčer. On in orožni
tovariši njegovi so prosili torej škofa, naj jim zaupa to plemenito
in nesrečno družino, da jo popeljejo nazaj v Turingijo ob enem z
ostanki deželnega grofa Ludovika; prisegli so, da ji pridobe vso in
popolno pravico. Zagotovljen po njih obljubah in njih imenu ko
hrabrih vitezev, ki so si je pridobili ali pomnožili na križanskem
potu, se je škof vdal, ter jim izročil svojo varovanko; da bi jim bil
kaj povedal o svojem namenu, da jo vdruči omoži, ne kaže. Ko
je opravil on sam slovesno černo mašo za ranjcega, ki je htelo bi-
ti pri nji celo mesto, ter je velikodušno poravnal vse iztroške svo-
rih gostov, kar so bili v Bamberku, potem jih je pustil proti Tu-
ringiji ter ob onem ž njimi Elizabeto z otroci njenimi. Žalostni
sprevod se odpravi na pot ter zavije proti opatiji Rajnhardzbrunu,
kjer je hotel Ludovik pokopan biti.

Mej tem se je glas o prihodu pozemeljskih ostankov ljublje-
nega gospodarja razširil po Turingiji ter globoko pretresel celo de-
želo. Ne le kneginja Sofija, mati Ludovikova, in brata njegova Hen-
rik in Konrad so hiteli v Rajnhardzbrun, da bi ga sprejeli, temuč
vsi grofje in gospodje, plemenitaštvo cele dežele, zlasti pa vbogo
ljudstvo, ki je je ta knez tolikanj ljubil in tako krepko branil.
Neizmerna množica, sestavljena iz bogatih in vbazih, meščanov in
kmetov, moških in ženskih, se je zbrala v Rajnhardzbrunu, da iz-
kaže poslednjo čast tistemu, ki so ga videli odhajati pred tako ma-
lo časom iskat Boga na čast pod ptujim nebom smert, ki jo je le
prehitro našel. Pa še drugi vzroki so pomagali množiti shod; opravi-
čeno hrepenenje, da bi videli zopet križanike, ki so ušli nevarno-
stim svoje poti, je gnalo tja vse, ki so imeli mej njimi sorodnikov
in prijateljev; naposled sočutje z Elizabeto, ki ga niso imeli pov-
sod tako malo kaker v Ajzenahu, povesti o njeni nesreči in nje-
nem pregnanstvu, ki so se bile razširile po deželi, želja, da bi iz-
vedeli, kaj bo s to ženo tako mlado in brez obrambe, to je pripe-
ljalo tja mnogo pobožnih in sočutnih duš. Tudi nekoliko škofov in
opatov se je bilo zbralo, da bi počastili plemenitega vojskovavca
svete cerkve in svetega božjega groba. Ravno tisti menihi, ki se je

bil poslovil od njih s toliko ljubeznijo in slutnjami, ki so se le prehitro vresničile, oni so imeli zdaj žalostno dolžnost, izkazati mu te svete časti, ki jih hrani cerkev poslušnim otrokom svojim. Šli so naproti njegovemu truplu z mnogimi svetovnimi duhovniki in vsem ljudstvom za sabo, pojóč psalme in duhovne pesmi, ki so jih pogosto vstavljale solze. Mertvaške molitve so se opravljale v opatijski cerkvi vpričo obejuh kneginj in obejuh mladih deželni grofov; pred ostanki Ludovikovimi jih je združila skupna in enako resnična žalost. Vse veličastvo cerkvenih obredov se je razvilo ter nadeljalo več dni; kar je bilo pa najbolj veličastno in ginljivo, to je bilo žalovanje in jok tega dobrega ljudstva, ki je bilo ranjemu tako priserčno vdano. Velikodušna darila cerkvi in obile miloščine vbogim so bile naj primerniške poslednje počesčenje, ki se je izkazalo njemu, ki je tolikanj ljubil vboge in tako spoštoval sveto cerkev. Njegove kosti zaperte v skrinjo so se postavile v kamniten grob. K njim so hodili mnogi na božji pot. Ljubezen in hvaležnost ste dali Ludoviku priimek „Sveti“, kaker se imenuje v zgodovini, in obilo število čudežev, ki so se godili na njegovem grobu, je opravičilo to imenovanje. Sicer ga sveta cerkev ni očitno svetnikom prištel, ali vsaj to smemo po pravici reči, da je bil vreden mož svetnici.

21. poglavje.

Kako so napravili turingijski vitezi, da se je deželni grof Henrik skesal zaradi svojega hudobnega dela in pravico storil ljubi sveti Elizabeti.

Berž ko so bile pogrebne slovesnosti končane, je opomnil gospod iz Varile viteze križanike, ki so obdajali Elizabeto, dolžnosti do škofa bamberskega, ki so jo prevzeli glede njegove netjake. Stopijo torej na stran k posvetovanju. „Zdaj“, tako pravi gospod Rudolf, „zdaj moramo pokazati zvestobo, ki smo jo prisegli naši plemeniti kneginji in gospe Elizabeti, ki je prestala že toliko bitkosti; drugači se bojim, da si zaslužimo na nji večni ogenj“. Vsi so vmeli tako govorjenje; zakaj tedaj se niso sramovali najpogumnejši vojaki voditi se dati misli na prihodnje življenje pri izpolnjevanju dolžnosti svojega življenja tukaj dolu. Sklenili so torej z enim glasom, da precej povedo deželnemu grofu Henriku in njegovemu bratu, kar jima gre, ter nalože to težavno poslanstvo štirim vitezem, katerih imena, kaker pravi zgodbopisec, so vredna, da se ohranijo v nevmerljivi slavi. To je bil najprej gospod Rudolf iz Varile, ve-

liki natakár, ki je imel govoriti v imenu vseh, ko naj izgovorniši in najbolj vdan kneginji, Ludolf iz Berštetna, Hartvik iz Herbe in Valter iz Varile, sorodnik Rudolfov. Za temi so šli vsi vitezi k mladima knežičema, ki so ju dobili pri materi njijuni, ter so ju obstopili. Gospod iz Varile se oberne h knezu Henrikú ter ga nagovori s temi besedami, ki so po pravici skerbno se zapisale v deželne letopise :

„Milostivi gospod ! prijatelji moji in vaši podložni zavezni, ki so tukaj pričujoči, so me naprosili, da bi govoril z vami v njih imenu. Mi smo slišali v Frankoniji in tukaj v Turingiji stvari tako sramotne o vašem ravnanju, da smo ostermeli, ter nas je morala erdečica oblití nad tem, da se je v naši deželi in pri naših knezih toliko brezbožnosti našlo, toliko nezvestobe in tako pozabljenje časti in poštenja. Oj, mladi knez, kaj ste vender storili, in kedo vam je dajal take svete ? Kaj ? vi ste zapodili sramotno iz vaših gradov in iz vaših mest, kaker zaverženo žensko, soprogo svojega brata, vbogo vdovo zapuščeno, hčer kralja presvitlega, ki ste jo bili nasproti dolžni častiti in tolažiti ! V zaničevanje lastnega imena ste jo izdali siročini ter pustili tavati okoli ko beračico. Mej tem ko je šel vaš brat darovat življenje iz ljubezni do Boga, ste vi okrutno vun vergli njegove sirotice, ki bi jih bili imeli braniti in rediti z ljubeznijo in vdanostjo zvestega variha, ter jih silite, da se morajo ločiti celo od matere, da lakote ne poginejo ž njo vkup ! Ali je to vaša bratovska ljubezen ? ali vas je to učil vaš brat, ta dobri knez, ki ne bi bil hotel tako ravnati s poslednjim svojih podložnih ? Ne ! surov kmet ne bi bil tako hudoben proti človeku svoje verste ; in vi, knez, vi ste bili tak proti bratu, mej tem ko je šel vmirat iz ljubezni do Boga ! Kako bomo nadalje zaupali v vašo zvestobo in vašo čast ? Vi veste, da ste zavezan ko vitez varovati vdove in sirote ; pa ravnate sami tako ostudno se sirotami in vdovo svojega brata. Jaz vam povem odkritoserčno, to vpije h Bogu za maščevanje !“

Kneginja Sofija je plavala v solzah, ko je slišala to le preveč zasluženo očitánje, ki se je očitalo sinovi njenemu. Mladi knez je osramočen pobešal glavo brez odgovora. Veliki natakár pa je precej zopet poprijel besedo : „Milostivi gospod ! kaj se imate bati od vboge ženske, bolne, zapuščene in obupane, same, brez prijateljev in zaveznikov v tej deželi ? Kaj bi vam bila storila ta sveta in pobožna gospa, ke bi bila tudi gospodinja ostala vsem vašim gradovom ? Kaj se bo govorilo zdaj o nas po družih deželah ! Fi ! sra-

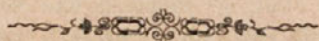
mota! erdečica me obliva, da le mislim na to. Vedite, da ste razžalili Boga, onečastili ste vso deželo Turingijo, vničili dobro ime svoje in svoje plemenite hiše; in bojim se, v resnici, da ne bi jeza božja težka bila nad to deželo, ako se ne spokorite, ako se ne spravite s to pobožno gospo in ne povernete sinovi svojega brata vsega, kar ste mu vzeli.“

Vsi, ki so okoli stali, so stermeli nad veliko derznostjo tega plemenitega viteza; ali Bog se je poslužil njegovih besed, da je genil serce, ki je že dolgo bilo nepristopno vdihovanju pravice in vsmiljenja. Mladega kneza, ki do zdaj ni žugnil besedice, so oblile solze, in jokal je dolgo preden je odgovoril; potem je djal: „Obžalujem iz serca, kar sem storil; nigdar več ne bom poslušal teh, ki so mi svetovali tako delati. Vernite mi zaupanje in prijateljstvo; rad bom storil vse, kar bo terjala moja sestra Elizabeta; jaz vam dajem popolno oblast čez se glede življenja in premoženja.“

Gospod iz Varile mu odgovori: „Dobro; saj je to edini pomoček, da ujdete jezi božji.“ — Vender se Henrik ni mogel zderžati, da ne bi bil pristavil po tihoma: „Ako bi moja sestra Elizabeta imela vso nemško zemljo, ne bi ji vender nič ostalo, ker bi vse razdala iz ljubezni do Boga“. Varila pa je šel berž s svojimi orožnimi tovariši povedat Elizabeti, kaj so opravili in oznaniti ji, da se hoče Henrik spraviti z njo in pravico ji verniti po vsaki ceni. Ko so govorili potem o pogodbi, ki se ima naložiti Henriku, zakliče Elizabeta: „Jaz nočem niti njegovih gradov, niti njegovih mest, niti njegovih zemelj, niti ničesar tega, kar bi me moglo motiti in skerbi mi delati; ali hvaležna bi bila jako svojemu devérju, ako bi mi hotel dati poverhu tega, kar mi gre od moje dote, toliko, da bi poravnala iztroške, ki jih želim storiti za zveličanje svojega ljubega, ki je vmerl, in za svoje.“ Vitezi so šli iskat nato kneza Henrika ter ga pripeljali k Elizabeti. On pride z materjo in bratom Konradom. Ko jo zagleda, jo prosi lepo naj mu odpusti krivico, ki jo ji je storil, ter ji pravi, da ga silno peče vest in da ji hoče dobro in zvesto poverniti. Sofija in Konrad sta združila svoje prošnje z njegovimi. Za ves odgovor pade Elizabeta v objetje svojemu deverju ter jame jokati. Brata in kneginja Sofija jokajo z njo, in pogumni vojaki niso mogli zadržavati solz o pogledu na tako gniljivo prikazen in o spominu na sladkega, ljubega kneza, ki je bil skupna vez cele te družine, ki so ga pa izgubili za vselej.

Zavarovale so se tudi pravice otrokom Elizabetinim, zlasti pravice mladega deželnega kneza Hermana, nje pervorojenca, po-

stavnega dediča grofij Turingije in Hesije, katerih vlada je imela, dokler ne doraste, ostati starišemu stricu, deželnemu grofu Henriku. Vse te naredbe so bile kmalu dovršene; vitezi križaniki so se potem razšli na svoje gradove; Elizabeta, kaker njeni otroci, pa so se napotili skupaj se Sofijo in deželnicama grofoma Henrikom in Konradom nazaj na Vartburk.

Húmilj Bizinjanski in Benigen iz Kunea.

V papeževi palači Vatikanu pred svetim očetom Leonom XIII. so se v nedeljo 27. sušca slovesno brali trije dekreti svete skupščine za obrede, katerih dva se tičeta reda frančiškanskega. Pervi pravi, da se more varno prejeti k razglašenju častitljivega služabnika božjega Húmilja Bizinjanskega, laika manjših bratov reformatov, za zveličanega; drugi pa poudarja nadnavadne čednosti častitljivega Benigna iz Kunea, mašnika ravno tega reda. Vpričo so bili pri tej slovesnosti mej drugimi imenitnimi osebami kardinali Monako-La-Valletta, Bilio, Panebjanko, in general našega reda, prečastiti P. Bernardin Portogruarski, ki so z lepimi besedami izrekli dolžno hvalo svetemu očetu papežu. S temi dekreti imenovana častitljiva služabnika božja sicer še nista razglašena za zveličana, ali reč je tako daleč dognana, da se to zlasti glede prvega v kratkem more zgoditi. Tretji dekret je bil, da se varno za svetnika okliče zveličani Janez Kerstnik De-Rossi, kanonik pri sv. Mariji v Kozmedinu.

Pavel Dešvanden.

V Stansu v Švajci je vmerl 26. svečana letošnjega leta sloveči, po imenu in prelepih podobah gotovo tudi mnogim našim bravcem znani malar Pavel fon Dešvánden. Se vso pravico, tako piše „Sv. Frančiška list,“ se imenuje ta vmetalnik „apostelj Marijin“; ničesar namreč ni njegova roka tako prijetnega in ljubeznivega vstvarila kaker Marijo, kraljico angeljev. Ni ga menda evropskega naroda, ki ne bi imel podob Dešvandnovih; celo v Ameriki in Indiji se nahajajo. Keder je imel narediti kako večjo sliko, kaker n. pr. čudovito vnebovzetje Marijino za slovečo romarsko cerkev v Ajnzidelnu, je Dešvanden tri dni prej popolnoma po-

svetil molitvi in vsak dan prejel sveto obhajilo. Zato so njegove podobe tolikanj ljubeznjive. Mnogemu otroku svetega Frančiška pa bodo, ako ima tudi le majhine posnetke na papirju, gotovo še ljubše, ako povemo, da je bil ta pobožni vmetalnik goreč ud tretjega reda in naročnik „Sv. Frančiška lista.“

Besede svetega opominjevanja

blaženega očeta Frančiška vsem svojim bratom.

XIV.

„Blager se vbogim v duhu, zakaj njih je nebeško kraljestvo.“ (Mat. 5, 3.) Dosti je takih, ki se mude z molitvijo ter s pritergovanjem in krotitvijo mnogo prizadevajo telesu, ki se pa hitro spotikajo in znemirjajo nad eno samo besedo, ki vidijo, da dela krivico njih telesu, ali nad kako rečjo, ki se jim vzame. Ti niso resnično vbogi v duhu, zakaj kedor je resnično vbog v duhu, ta sebe sovraži in ljubi druge, ki ga po licu tolčejo.

XV.

„Blager se mirnim, ker bodo otroci božji imenovani.“ (Mat. 5, 10.) Resnično mirni so tisti, ki pri vsem, kar terpijo na tem svetu zavoljo ljubezni Gospoda našega Jezusa Kristusa, mir ohranijo v duhu in telesu.

XVI.

„Blager se njim, ki so čistega serca, ker bodo Boga gledali.“ (Mat. 5, 8.) Resnično čistega serca so tisti, ki zaničujejo pozemeljske reči, ter nebeških iščejo, in kateri nigdar ne nehajo s čistim srcem in duhom častiti in gledati Gospoda Boga, živega in resničnega.

Priporočilo.

Kaker je znano našim bravcem, ima obhajati 5. dan tega meseca vpervič vesoljna katoliška cerkev god svetega Cirila in Metoda, slovenskih apostelnov, ki sta pred tisoč leti našim očetu oznanjevala sveto vero Kristusovo ter v domačem jeziku jih učila častiti Boga. Mnogo odličnih mož duhovnega kaker svetovnega stanu iz mej vseh katoliških rodov slovenskih je namenilo se v Rim, da tamkaj praznujejo ta veseli god ter se zahvalijo v imenu vseh Slovenov svetemu očetu papežu Leonu XIII., ki so se

znano okrožnico tako posebno čast izkazali slovenskima blagovestnikoma in ob enem celemu našemu narodu. Mi, ki nismo mogli na tako daljno popotovanje, prosimo Boga, da bi dal slovenskim romarjem srečno pot in dober opravke, ter si prizadevajmo doma ta častitljivi god vredno obhajati z molitvijo in drugimi dobrimi deli. Molimo zlasti, da bi Bog na prošnjo naših svetih apostelnov poživil, pokrepčal, vterdil in vdomačil sveto vero in svojo službo in češčenje mej katoliškimi Slovenci; ločene brate pa, Ruse, Bolgarje in Serbe, kmalu pripeljal nazaj v naročje svete katoliške cerkve. Kar se tiče drugih dobrih del, priporočamo zlasti miloščino za misijone, posebno za tiste, ki so mej ločenimi Slovenci na Bolgarskem. — Zapovedan praznik za zdaj svetega Cirila in Metoda god sicer ne bo; spodobi pa se vender, da ga obhajajo vsi Slovenci s posebno slovesnostjo.

Nove knjige.

V „katoliški bukvarni“ v Ljubljani (stolni terg šte. 6) se dobivajo sledeče nove knjige:

1. Kruh nebeški ali bukve za moljenje in češčenje presvetega rešnega telesa. To je molitvena knjiga, ki zadostuje vsem navadnim potrebam, zraven pa je še posebno pripravna za ude bratovščine češčenja presv. rešnega telesa. Velja na pol v úsenju 70 kr., vsa v úsenju 90 kr., se zlatim obrezkom 1 gld.

2. Razlaganje sv. rožnega venca za vse dni meseca maja, s dodatkom navadnih molitev, devetdnevnice, tridnevnice in nekterih pesmi. Ta šmarnična knjiga se lahko rabi ko molitvenik in za poduk in premišljevanje vsaki čas. Velja v pol platnu 75 kr., v pol úsenju 80 kr., vsa v úsenju 95 kr., se zlatim obrezkom 1 gld. 15 kr.

3. Sveto leto. Ta knjižica obsega v 1. oddelku kratek poduk o svetem letu, molitve pri cerkvenem obiskovanju in okrožno pismo sv. očeta Leona XIII., s katerim so napovedali to sveto leto; v 2. oddelku pa ima poduk glede odpustkov sploh in posameznih posebe ter mnogo molitev, ki so z odpustki obdarovane. Majhina knjižica je, pa ponuja mnogo neprecenljivih zakladov, ki si jih more pridobiti pobožen katoličan vsak dan; tudi ko bo minilo sveto leto. Velja v lepem zavitku 20 kr., vezana 35. kr.

Vse tri knjige so po obsegu in splošni rabljivosti za verno ljudstvo vsega priporočila vredne.

Pri tej priliki z veseljem priporočamo našim bralcem tudi „katoliške bukvarno“ samo; po nji se morejo naročati ne le molitevne, temuč tudi katere koli druge poštene knjige v domačem in tujih jezikih. To bukvarno je osnovala družba slovenskih rodoljubov, katere podpirajmo že zato, ker se domačini, zlasti pa zato, ker jim ne gre za časno bogastvo, ampak za višje namene. Če bo imela bukvarna sčasoma kak znamenit dobiček, obljublja, da se bo obračal po okoliščinah in potrebi v podporo kake dobre katoliške reči. —